

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

RAPPORT UV ÖST 2006:11

ARKEOLOGISK FÖRUNTERSÖKNING

Boplatsspår vid gravfältet RAÄ 178

Bjursby 1:2, Östra Hargs socken, Linköpings kommun, Östergötland

Dnr: 422-153-2005

Per Nilsson

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

UV Öst

Roxengatan 7, 582 73 Linköping

Tel. 013-24 47 00

Fax 013-10 13 24

uvost@raa.se

www.raa.se

Text och grafik Per Nilsson

Utskrift UV Öst 2005.

Omslagsbild: Stolphål och en härd i åkermarken söder om gravfältet RAÄ 178. Från S. Foto: Per Nilsson.

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, 801 82 Gävle. Dnr L 1999/3

© 2005 Riksantikvarieämbetet

Rapport UV Öst 2006:11

ISSN 1404-0875

Innehåll

Inledning 5

Fornlämningsmiljö 5

Målsättning och metod 5

Undersökningsresultat 6

Slutsats 6

Referenser 7

Administrativa uppgifter 7

Bilagor 8

Bilaga 1. Schakt- och anläggningsbeskrivningar 8

Fig 1. Utdrag ur Gröna Kartan med platsen för undersökningsområdet markerad.

Boplatsspår vid gravfältet RAÄ 178

Riksantikvarieämbetet, UV Öst, har utfört en arkeologisk förundersökning inom fastigheten Bjursby 1:2, Östra Hags socken, Linköpings kommun. Förundersökningen utfördes efter beslut av länsstyrelsen (2005-04-18). Anledningen var att Björn och Ulrika Källman planerar att uppföra ett enbostadshus samt en tillfartsväg inom ovanstående fastighet.

Vid förundersökningen påträffades en förhistorisk boplatsslämning belägen strax nedanför ett gravfält (RAÄ 178). På den plats där bostadshuset planeras påträffades inga spår av fornlämningar, däremot kommer den planerade vägen att passera rakt genom den nu upptäckta boplatsen. Boplatsen utgör en lagskyddad fornlämning och för ingrepp i denna krävs särskilt tillstånd från länsstyrelsen. För att undvika ingrepp inom fornlämningen föreslår UV Öst att delar av vägsträckningen flyttas ett 30-tal meter söderut. Beslut i ärendet fattas av länsstyrelsen.

Ansvarig för förundersökningen var Per Nilsson, UV Öst.

Inledning

Riksantikvarieämbetet, UV Öst, har utfört en arkeologisk förundersökning inom fastigheten Bjursby 1:2, Östra Hags socken, Linköpings kommun, Östergötland. Anledningen var att Björn och Ulrika Kjellman planerar att uppföra ett enbostadshus och en infartsväg inom fastigheten. Det berörda området var ca 5 500 m² stort, inklusive infartsväg. Bostadshuset är planerat att uppföras i västra delen av området medan infartsvägen till huset är planerad att löpa i åkerkanten längs norra och östra delen av området. Förundersökningen genomfördes efter beslut av Länsstyrelsens Kulturmiljöenhet som även beviljat bidrag för undersökningen.

Fornlämningssmiljö

Platsen för den planerade byggnaden ligger inom ett omfattande fornlämningsområde, med talrika lämningar som i huvudsak kan dateras till järnåldern. De lagskyddade lämningarna utgörs av såväl gravar och gravfält som boplatsslämningar och stensträngssystem (=förhistoriska, raserade hägnader). Förundersökningsområdet är beläget söder om ett gravfält och ett stensträngssystem (RAÄ 178, RAÄ 213). Strax nedanför ett bergskrön väster om förundersökningsområdet finns en ensamliggande grav i form av en större, flack stensättning (RAÄ 177).

Målsättning och metod

Syftet med den arkeologiska förundersökningen var att genom en mindre insats avgöra om de planerade arbetena (husgrund, anslutande kablar och rör samt tillfartsväg) kunde komma att beröra en lagskyddad fornlämning.

Förundersökningen utfördes genom sökschaktsgrävning med grävmaskin. Schakt och anläggningar dokumenterades manuellt och infördes genom digitalisering i Riksantikvarieämbetets informationssystem, Intrasis. Anläggningarna undersöktes inte närmare utan dokumenterades endast i plan.

Undersökningresultat

Förundersökningsområdet är beläget i en sluttning (N-S) i åkermark som på västra, norra och östra sidan omges av beteshagar. Sexton schakt togs upp till en sammanlagd längd av ca 175 löpmeter. Markunderlaget bestod till största delen av styv lera förutom i den nordöstra delen av området där det fanns ett tydligt inslag av silt/sand. Inom detta område påträffades boplatslämningar inom en ca 50x25 m stor yta. Dessa bestod av fyra stolphål, tre härdar och en grop. Inga anläggningar eller fynd påträffades i övriga schakt. Schakt och anläggningar beskrivs separat i Bil 1.

Anläggningarna kan troligen sättas i samband med det intilliggande gravfältet, RAÄ 178, och ska i så fall troligen dateras till samma tid som gravfältet dvs järnålderns äldre del. Härdar och härdområden påträffas ofta i anslutning till gravfält (Petersson, M et al 2002:117f). Stolphålen ska troligen hänföras till någon form av byggnad som funnits på platsen under förhistorisk tid.

Slutsats

Inom västra delen av området påträffades inget av antikvariskt intresse, varför UV Öst föreslår att bostadshuset kan uppföras på denna plats. Den planerade vägsträckningen kommer dock att löpa tvärs genom området med påträffade lämningar. De nu påträffade lämningarna utgör en fast fornlämning, för ingrepp i en fast fornlämning krävs särskilt tillstånd av länsstyrelsen. Vårt förslag är därför att den del av infartsvägen som löper i Ö-V riktning bör flyttas ett 30-tal meter söderut, i anslutning till ett impediment i åkermarken (Fig 3-4). Om så sker kommer inga ingrepp i den nu påträffade fornlämningen att behöva göras. Beslut i ärendet fattas av länsstyrelsen i Östergötlands län.

Linköping i februari 2006

Per Nilsson

Referenser

Pettersson, M. 2002. *Abbetorp – ett landskapsutsnitt under 6000 år*. Arkeologisk undersökning av en boplats, ett gravfält, en offerplats, stensträngar och en fossil åkermark. Riksantikvarieämbetet, UV Öst. Rapport 2002:43. Linköping.

Administrativa uppgifter

Riksantikvarieämbetets dnr: 422-153-2005.

Länsstyrelsens dnr och datum för beslutet: 431-708-05.

Projektnummer: 1520627.

Intrasisobjekt nr: O2005_030.

Undersökningstid: 4 april 2005.

Projektledare: Per Nilsson.

Exploateringsyta: 5 500 m².

Undersökt yta: 175 löpmeter schakt.

Läge: Ekonomiska kartan, blad 8F 6i Rystad (085 68).

Koordinatsystem: Rikets.

Koordinater för undersökningsytans mittpunkt: x 6483533, y 1494396.

Höjdsystem: RH 1970.

Fynd: Inga fynd.

Bilagor

Bilaga 1. Schakt- och anläggningsbeskrivningar.

Schakt 1-6

Ploglager 0,20-0,30 m, under detta brun, styv lera. Inga anläggningar eller fynd.

Schakt 7

Ploglager, 0,20-0,30 m, därunder siltblandad lera som i västra delen av schaktet övergår till styv lera.

- A2, Härd, 0,65x0,60 m, oval. Gråbrun lera med inslag av silt, skörbrända stenar, 0,10 m stora.

Schakt 8

Ploglager 0,20-0,30 m, under detta brun, styv lera. Inga anläggningar eller fynd.

Schakt 9

Ploglager 0,20-0,3 m, därunder siltblandad lera som mot söder övergår till styv lera.

- A1, Härd. Rundad, 0,65x0,55 m, bestående av kol, sot och skörbrända stenar.

Schakt 10

Ploglager 0,20-0,30 m. I norra delen lera med inslag av silt/sand.

- A3, Stolphål? Stenskott, minst 0,35 m i diam. Stenarna är 0,10-0,20 m varav några skörbrända.

- A4, Stolphål. Rund, 0,25 m, stenskott med 0,05-0,10 m stora stenar.

- A5, Stolphål, rund, 0,30 m, stenskott med 0,15 m stora stenar.

- A6, Härd/grop, minst 1,30 m i diameter, oregelbunden form. Rikligt med sotig siltblandad lera, enstaka bitar bränd lera samt enstaka skörbrända stenar.

Schakt 11

Under det 0,20 m tjocka ploglagret var morän med inslag av silt och lera. Inga anläggningar eller fynd.

Schakt 12

Ploglager 0,20 m, undergrunden bestod i norra delen av schaktet av siltblandad lera som mot söder övergår till styv lera. Två anläggningar påträffades i norra delen av schaktet.

- A7, Stolphål. Rund, ca 0,25 m i diameter, på toppen några 0,05-0,15 m stora stenar.

- A8, Grop. Oval, 0,80x0,50 m, grå silt, kolstänk, skärviga och rundade stenar.

Schakt 13-16

Ploglager 0,20-0,30 m, under detta brun, styv lera. Inga anläggningar eller fynd.

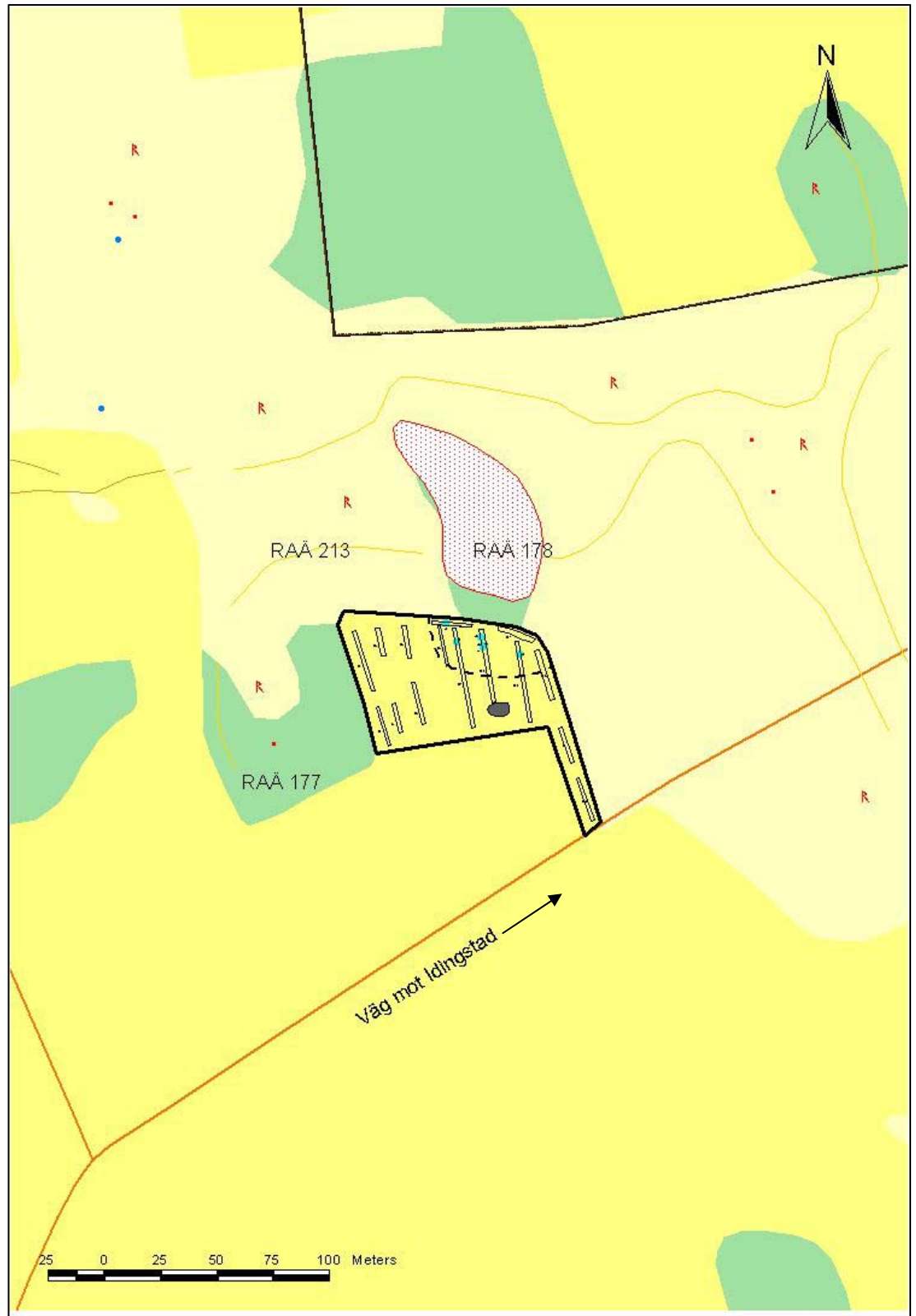

Fig 2. Utdrag ur fastighetskartan med förundersökningsområdet och närliggande fornlämningar markerade.

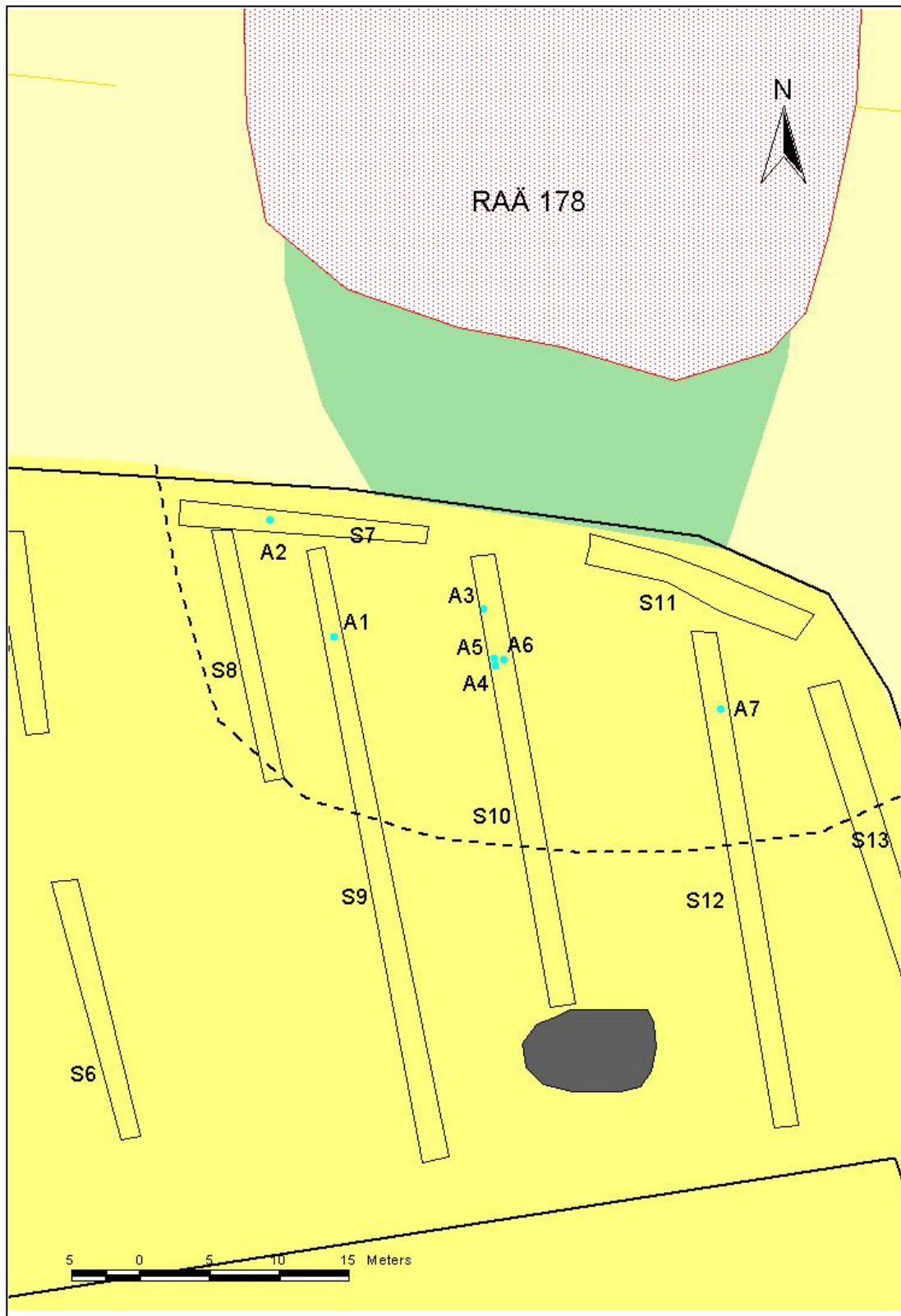

Fig 3. Detaljkarta över den nyfunna boplatsen med schakt- och anläggningsnummer markerade. Vägen föreslås vika av mot väster i höjd med det markerade blocket nedanför S10. Streckad linje avser den förmodade gränsen för boplatslämningarna. Utdrag ur fastighetskartan.